

Št.: 963-17/25-1
Datum: 17. 11. 2025

Mnenje o kompetencah ustnega higienika za izvajanje programa vzgoje za ustno zdravje

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije (v nadaljnjem besedilu Zbornica – Zveza) je prejela vprašanje, ali je lahko ustni higienik z zaključeno višješolsko izobrazbo (2 leti) izvajalec vzgoje za ustno zdravje v zdravstvenem domu.

Zbornica – Zveza podaja naslednje mnenje.

Vzgoja za ustno zdravje (v nadaljnjem besedilu VUZ) je program, ki pomembno prispeva k pridobivanju znanj, veščin, zdravih navad in vedenj na področju ohranjanja, izboljšanja in krepitev ustnega zdravja otrok in mladostnikov ob upoštevanju razvojnih značilnosti določenega starostnega obdobja. Sredstva za njegovo izvajanje zagotavlja Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Nosilec programa VUZ je diplomirana medicinska sestra oziroma diplomirani zdravstvenik (v nadaljnjem besedilu diplomirana medicinska sestra), ki ima v skladu s 64. členom Zakona o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 23/05 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 23/08, 58/08 – ZZdrS-E, 77/08 – ZDZdr, 40/12 – ZUJF, 14/13, 88/16 – ZdZPZD, 64/17, 1/19 – odl. US, 73/19, 82/20, 152/20 – ZZUOOP, 203/20 – ZIUPOPDVE, 112/21 – ZNUPZ, 196/21 – ZDOsk, 100/22 – ZNUZSZS, 132/22 – odl. US, 141/22 – ZNUNBZ, 14/23 – odl. US, 84/23 – ZDOsk-1, 102/24 – ZZKZ in 32/25, v nadaljnjem besedilu ZZDej) zaključen ustrezen študijski program prve stopnje, ki traja najmanj tri leta, in je lahko dodatno izražen z enakovrednimi kreditnimi točkami ECTS, ter obsega vsaj 4.600 ur teoretičnega in kliničnega izobraževanja oziroma usposabljanja, pri čemer trajanje teoretičnega izobraževanja predstavlja vsaj tretjino, trajanje kliničnega usposabljanja pa vsaj polovico minimalnega trajanja usposabljanja.

V skladu z določili Odredbe o seznamu izvajalcev zdravstvenih poklicev, ki morajo biti vpisani v register in imeti veljavno licenco (Uradni list RS, št. 16/13 in 190/21) je diplomirana medicinska sestra vpisana v register izvajalcev v dejavnosti zdravstvene ali babiške nege in za samostojno delo potrebuje licenco.

V seznamu poklicev zdravstvenih delavcev, ki je v prilogi Odredbe o seznamu poklicev za zdravstveno dejavnost (Uradni list RS, št. 111/22 in 90/24), je določeno, da je delovno področje diplomirane medicinske sestre primarna, sekundarna in terciarna raven zdravstvene dejavnosti, dejavnost javnega zdravja, socialnovarstveni zavodi, zdravilišča, vzgojno-izobraževalni zavodi.

Diplomirana medicinska sestra je kompetentna za promocijo zdravja, zdravstveno vzgojo in učenje za razumevanje povezav med načinom življenja in zdravja, za razumevanje zdravstvenih problemov in procesov za krepitev, doseganje in ohranjanje zdravje.

Seznam poklicev v zdravstveni dejavnosti določa, da ima ustni higienik višjo strokovno izobrazbo, pripravništvo in strokovni izpit. Delovno področje ustnega higienika je primarna, sekundarna in terciarna raven zdravstvene dejavnosti, rehabilitacijski centri in službe.

Zbornica – Zveza opozarja, da ustni higienik **nima delovnega področja** na področju **javnega zdravja**, prav tako nima opredeljenega delovnega področja v vzgojno-izobraževalnih zavodih, kjer se program **Vzgoja za ustno zdravje otrok in mladostnikov** (v nadaljnjem besedilu VUZOM) izvaja (vrtci, osnovne in srednje šole). Njegovo delo je umeščeno v zobozdravstveno dejavnost in rehabilitacijske službe in ne v dejavnost javnega zdravja, kamor spada zdravstvena vzgoja otrok in mladostnikov.

Menimo, da ustni higienik ni pooblaščen za vodenje, načrtovanje in evalvacijo javnozdravstvenih programov v okviru primarnega zdravstvenega varstva, kot so programi NIJZ. Diplomirana medicinska sestra ima v svojem kompetenčnem okviru pristojnost za izvajanje preventivnih in zdravstveno-vzgojnih programov, vodenje dokumentacije in sodelovanje z vzgojno-izobraževalnimi zavodi.

Ustni higienik ima kompetence za zdravstveno-vzgojno delo s področja ustne higiene, svetovanje, demonstracijo in usposabljanje posameznikov in skupin za pravilno izvajanje ustne higiene, ter klinične postopke (luščenje zobnih oblog, glajenje korenin, poliranje zob po navodilu doktorja dentalne medicine), a obstajajo ključne razlike, zaradi katerih menimo, da **ne more samostojno izvajati programa VUZOM**.

Zato menimo, da je izvajalec programa VUZOM diplomirana medicinska sestra, ki je strokovno usposobljena za delo v okviru dejavnosti javnega zdravja ter v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Poklic ustni higienik lahko pri programu sodeluje strokovno dopolnjevalno (pri demonstraciji in svetovanju o ustni higieni), ne pa kot samostojni izvajalec programa.

Poleg tega diplomirane medicinske sestre pridobijo **dodatno strokovno usposobljenost** za področje vzgoje za ustno zdravje **s specialnimi znanji vzgoje za ustno zdravje**, ki jih organizira Zbornica – Zveza. Program specialnega znanja vzgoje za ustno zdravje obsega pregled temeljnih preventivnih načel za razvijanje ustnih higienskih navad, psiholoških in pedagoških pristopov za učinkovito vzgojno delo, osnov ustne biologije ter patoloških procesov, metod komuniciranja in motiviranja za spreminjanje vedenjskih vzorcev, načrtovanja in izvajanja vzgojno-preventivnih programov v vzgojno-izobraževalnih ustanovah, prepoznavanja dejavnikov tveganja pri ustnem zdravju ter prakso, usmerjeno v izvedbo demonstracij, delavnic in individualnega svetovanja. Program zajema razvojno psihologijo otrok in mladostnikov z ustreznimi pedagoškimi pristopi, delo z otroki z vedenjskimi, čustvenimi in socialnimi težavami, razlikovanje med razvajenim in hiperaktivnim (ADHD) otrokom, pomen povezovanja pri delu z otroki s posebnimi potrebami, vzgojo za ustno zdravje pri osebah s posebnimi potrebami ter obravnavo otrok z motnjami avtističnega spektra v zobozdravstveni dejavnosti. Ustni higieniki dodatne strokovne usposobljenosti s specialnim znanji ne morejo pridobiti.

S pozdravi

Valerija Skopec,

predsednica Sekcije medicinskih sester
in zdravstvenih tehnikov v zobozdravstvu

Anita Prelec,

predsednica Zbornice – Zveze